

Tuuli Lamponen
väitöskirjatutkija,
Sosiaalityö
Tampereen yliopisto

Sosiaalialan opettaja,
Hämeen ammattikorkeakoulu

Päätöksenteko kiireellisissä sijoituksissa lastensuojelussa

Kerron...

- Tutkimuksen taustasta, metodista ja aineistosta.
- Lastensuojelulain asettamasta kehyksestä kiireellisissä sijoituksissa.
- Kuinka sosiaalityöntekijä navigoi arviointi- ja päätöksentekotyössään, kun lapsi on välittömässä vaarassa.

Jokainen
lastensuojelu-
järjestelmä
tunnistaa
tilanteen, jossa
lapsi on
välittömässä
vaarassa ja
tarvitsee suojelua.

- Kiireellisen sijoituksen tilanteet ovat stressaavia. Niissä on tehtävä nopeasti päätös kiireelliseen sijoitukseen ryhtymisestä tai löytää muita keinoja auttaa lasta ja perhettä.
- Aikarajat ja kiire tehdä päätös voivat vaikuttaa arvioinnin ja päätöksenteon laatuun, kun tilanteessa on vain rajalliset mahdollisuudet kerätä lisätietoja, arvioida erilaisia vaihtoehtoja ja tutkia, onko kynnyks ryhtyä interventioon ylittynyt.
- Jännite nopean päätöksenteon vaatimuksen ja toisaalta tiedon keruuseen ja arvioimiseen kuluva ajan välillä, vähentää analyyttistä järkeilyä.
- Sosiaalityöntekijöiden käytännöistä kiireellisissä tilanteista on vain vähän tutkimusta.

KIIREELLISTEN SIJOITUSTEN PROFIILI SUOMESSA

- Kiireellisten sijoitusten lukumäärä on kasvanut 2000-luvun ajan.
- Vuonna 2018 kiireellisiä sijoituksia oli 4 390, 6.9 % enemmän kuin edellisvuonna.
- Kasvu saattaa heijastaa lastensuojelujärjestelmässä ja päätöksenteossa tapahtuneita muutoksia viimeisimmän lastensuojelulain muutoksen 2007 myötä. (Lamponen 2016, Pösö & Huhtanen 2017)
- Lastensuojelun työntekijät ovat työskennelleet suurten asiakasmäärien kanssa tämän vuosituhaten ajan. Lisäksi puutteita on peruspalveluiden tasolla. -> perheiden tilanteet kriisiytyvät ja lapset ovat välittömässä vaarassa.
- Kiireelliset sijoitukset liittyvät vanhempien päihteiden käyttöön, mielenterveyden ongelmiin ja nuorten ongelmalliseen käyttäytymiseen- karkeasti puolet kiireellisesti sijoitetuista ovat iältään 13-17 vuotiaita. (Pösö & Huhtanen 2017)
- Lapset ovat usein toistuvasti kiireellisesti sijoitettuja ja erityisesti teini-ikäisiä otetaan huostaan kiireellisen sijoituksen jatkumona. (Lamponen 2016).

Tutkimusmetodi ja aineisto

- Etnografisen tutkimuksen keinoin:

1) Miten, milloin ja millä ehdoilla sosiaalityöntekijä tekee päätöksen lapsen kiireellisestä sijoituksesta?

2) Millaiseen tietoon sosiaalityöntekijän päätöksenteko kiireellisissä sijoituksissa kiinnittyy ja miten tietoa käytetään päätöksenteon prosessissa?

- Tutkimusaineisto muodostuu havainnointiaineistosta (N43) 2 tutkimuskunnassa viidellä sosiaaliasemalla, 12 kk
- Sekä 51 sosiaalityöntekijän haastatteluista (Irlannin haastattelut 16)
- Teoreettinen keskustelu kiinniittyy sosiaalityöntekijöiden päätöksentekotyöhön kolmen pääteeman kautta: 1 välitön vaara, 2 arvioinnin ja päätöksenteon käytännöt sekä 3 tiedon käyttö tässä prosessissa (e.g. Taylor 2017, Helm 2016)

LAPSIIN
KOHDISTUVA
VÄLITÖN
VAARA ON
MÄÄRITELTY
LASTEN-
SUOJELU-
LAISSA.

- Kiireelliset sijoitukset (LSL 417/2007, § 38) kuuluvat kodin ulkopuolisiin sijoituksiin ja ovat lastensuojelun viimesijaisia tukitoimia. Kiireelliseen sijoitukseen voidaan ryhtyä kun lapsi on välittömässä vaarassa (39§) ja kun huostaanoton kriteerit täyttyvät (§40):
- **Puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä tai tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään.**
- Avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja sijaishuollon arvioidaan olevan 4§:n mukaista.

‘VÄLITÖN VAARA’

- Välitöntä vaara on ohjeistanut sosiaali- ja terveysministeriö(Kuntainfo, 2015): kiireellistä sijoitusta käytetään varmistamaan lapsen turvallisuus tilanteissa, joissa lapsi ei voi turvallisesti jäädä kotiin eikä hänen hyvinvointiaan voida taata kotiin annettavilla palveluilla. Uhka voi olla fyysinen tai psyykkinen.
- Välitön vaara ei kuitenkaan rajaa kiireellistä sijoitusta tilanteisiin, joissa lapsi on kuolemanvaarassa tai häntä uhkaa välitön fyysinen vaara.
- Välittömän vaaran määrittely ja arviointi toteutuu ohjeistuksesta huolimatta hyvin eri tavoin ja harkinnalle jää tilaa- selkeät vs. epäselkeät tilanteet.
- Kynnys ryhtyä kiireelliseen sijoitukseen on korkea. (Pösö & Huhtanen, 2017).

KIIREELLINEN SIJOITUS

- Lastensuojelulain mukaan kiireellinen sijoitus on voimassa 30 päivää, ja se tulee lopettaa välittömästi kun tarve poistuu.
- Päätös voi kuitenkin jatkua 60 päivää, jos 30 päivää ei ole ollut riittävä tilanteen selvittämiseksi ja sopivien tukitoimien kartoittamiseksi tai huostaanoton valmistelun aloittamiseksi.
- Sijoitus voi olla laitos- tai perhesijoitus. Kun päätöstä tehdään, vanhempien ja lapsen mielipide tulee selvittää. (LSL 417/2007, § 39a).

SOSIAALITYÖNTEKIJÄN PÄÄTÖS

1. Suomalainen malli rakentuu muodollisesti yhden sosiaalityöntekijän arvioinnin ja päätöksenteon varaan. Tähän antaa lastensuojelulaki mandaatin.
2. Kuitenkin sosiaalityöntekijät työskentelevät usein työpareina ja sosiaalityöntekijöillä on mahdollisuus konsultoida kollegoita ja esimiestään.
3. Sosiaalityöntekijä kerää ja analysoi kaiken arviointiin ja päätöksentekoon tarvittavan tiedon, tekee tarvittavat dokumentit- myös formaalin sijoituspäätöksen ja päättää sijaispaikasta.
4. Kaikissa kunnissa on oltava saatavilla päivystävä sosiaalityöntekijä (24/7) arvioimaan lapsen tarvetta suojeluun ja tekemään tarvittavan päätöksen. Oikeus on mukana päätöksenteossa vain tapauksissa, joissa sosiaalityöntekijän päätöksestä on valitettu.
5. Sosiaalityöntekijä tekee ammatillisen arvion tilanteesta ja tekee päätöksen julkista valtaa käyttäen.

Sosiaalityöntekijä rakentaa päätöksen ammatillisen tulkinnan ja lakikehyksen varaan

- Yhdelle sosiaalityöntekijälle on annettu laajasti harkintavaltaa. Työskentelyyn vaikuttavat aikaikkuna sekä saatavilla olevat tiedot lapsen ja perheen tilanteen ratkaisemiseksi.
- Kiireellisen sijoituksen käytäntö nojaa vahvasti kongnitiiviseen arviointiprosessiin ja psykososiaaliseen ammatilliseen osaamiseen.
- Laaja harkintavalta ja vastuu arvioinnin ja päätöksenteon prosesseista samanaikaisesti voi aiheuttaa stressiä ja haavoittuvuutta ja johtaa konsultoinnin tarpeeseen.
- Käytännössä kiireellisen sijoituksen prosessi on luonteeltaan interaktiivinen.

KIITOS!

Lisätietoja:

tuuli.lamponen@hamk.fi

tuuli.Lamponen@tuni.fi

P:050 3594706

LÄHTEITÄ

- **Helm, D.(2016).** Sense-making in a social work office: an ethnographic study of safeguarding judgements. *Child and Family Social Work*, 21(1), 26-35.
- **Helm, D. (2011)** Judgement or assumptions? The role of analysis in assessing children and young people`s need. *British Journal of Social Work*, 41(5), 894-911.
- **Taylor, B. (2017).** *Decision Making, Assessment and Risk in Social Work (Third Edition)*. London: Sage.
- **Lamponen, T. (2016)** Kiireellinen sijoitus vai minihuostaanotto? [The emergency placement or a small care-order decision?] In R. Enroos, T. Heino & T. Pösö (Eds.) *Huostaanotto. Lastensuojelun vaativin tehtävä [Care order. The most demanding task in child protection]* (pp.126-140). Tampere: Vastapaino.
- **Lamponen, T. & Pösö, T. & Burns, K. (2019) Children in Immediate Danger: Emergency Removals in Finnish and Irish Child Protection.** *Child and Family Social Work*, 24(4), 486-493.
- **Pösö, T. & Huhtanen, R. (2017)** Removals of children in Finland: a mix of voluntary and involuntary decisions. In K. Burns, T. Pösö & M. Skivenes (Eds.) *Child Welfare Removals by the State: A Cross-Country Analysis of Decision- Making Systems* (pp. 18-39). New York: Oxford University Press.
- **Storhaug, A. S., & Kojan, B. H. (2016)** Emergency out-of-home placements in Norway: Parents' experiences. *Child & Family Social Work*, 22(4), 1407-1414.
- **Storhaug, A. S., & Kojan, B. H., & Fjellvikås, G. (2018)** Norwegian child welfare workers' perceptions of emergency placements. *Child & Family Social Work*. <https://doi.org/10.1111/cfs.12599>